FACTSHEET UNESCO WERELDERFGOED

UNESCO

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation) is opgericht in 1945 en onderdeel van de Verenigde Naties. Het doel van UNESCO is om vrede en veiligheid voor alle mensen ter wereld te bewerkstelligen. Om dit te bereiken werken ze samen met 193 lidstaten op het gebied van onderwijs, wetenschap, cultuur en communicatie.

CULTUUR

De C van UNESCO staat voor Cultuur en is het bekendste onderdeel van UNESCO. Door conventies zet UNESCO zich in voor het beschermen van cultuur en bevordert het de culturele diversiteit. Conventies zijn bijvoorbeeld het Werelderfgoedverdrag, immaterieel erfgoed en de bescherming van erfgoed tijdens een gewapend conflict.

WERELDERFDGOEDVERDRAG

Het Werelderfgoedverdrag van 1972 is de meest bekende conventie van UNESCO. Het is door alle lidstaten van UNESCO ondertekend. Het verdrag is bedoeld om een erfgoed (gebied en/of gebouw) dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, en dus voor toekomstige generaties, te bewaren. De lidstaten hebben met dit verdrag afgesproken dat zij hun Werelderfgoed zullen beschermen, behouden, identificeren en toegankelijk maken. Ons Koninkrijk, met Nederland als lidstaat, heeft het Werelderfgoed-verdag in 1992 ondertekend. Meer informatie over het verdrag: **whc.unesco.org**

WERELDERFGOEDLIJST

De Werelderfgoedlijst bestaat sinds 1978 toen de eerste 12 locaties de status kregen van Werelderfgoed. Lidstaten die het Werelderfgoed-verdrag hebben ondertekend mogen locaties nomineren voor de Werelderfgoedlijst. Het land moet dan wel eerst een voorlopige lijst van potentieel Werelderfgoed binnen de lidstaat opstellen.

CULTURELE DIVERSITEIT

Naast de bescherming die erfgoed krijgt door plaatsing op de Werelderfgoedlijst, bevordert de Werelderfgoedstatus ook het wederzijds begrip tussen culturen. Niet elk Werelderfgoed is per se mooi, maar alle zijn op een bepaalde manier uniek, van groot belang voor de mensheid en onvervangbaar in de wereld.

WERELDERFGOED 2021/2022

- 1.154 locaties:
  - 218 natuurlijke locaties
  - 897 culturele locaties
  - 39 hybride locaties
- 52 locaties in gevaar
- In 167 landen
- Sinds het begin van de lijst zijn drie locaties van de lijst gehaald.

Alle Werelderfgoedlocaties bekijken?

Klik hier voor Nederlands: **www.unesco.nl**

en voor Engels hier: **whc.unesco.org**

Dit is een uitgave van Stichting Werelderfgoed Nederland
in samenwerking met de Nederlandse Unesco Commissie. © 2022/01

VAN ERFGOED NAAR WERELDERFGOED

Van erfgoed naar Werelderfgoed is een lange procedure en kan wel 15 jaar duren. En de procedure blijft tot het einde spannend. De volgende stappen worden daarbij genomen:

1. Een land ondertekent het UNESCO Werelderfgoed-verdrag. Vanaf dan mag dit land een erfgoed (gebied of gebouw) nomineren voor Werelderfgoed.
2. Voordat men gaat nomineren, onderzoekt het land eerst welk erfgoed in aanmerking kan komen voor de titel Werelderfgoed.
3. Het land maakt een lijst van potentieel Werelderfgoed. Dit wordt ook wel de voorlopige lijst genoemd. De voorlopige lijst voor Nederland is te zien op **www.cultureelerfgoed.nl**.
4. Daarna begint men met het opstellen van nominatiedossier, waarin uitgelegd staat wat dit erfgoed zo uniek in de Wereld maakt.
5. Als het dossier compleet is brengt de verantwoordelijke minister dit naar het hoofdkantoor van UNESCO in Parijs.
6. Dan volgt een evaluatie van het dossier. Dit gebeurt door speciale experts die aangewezen zijn door UNESCO.
7. Deze experts bezoeken ook het erfgoed om daar te kijken of het aan de eisen voldoet.
8. De nominatie van het erfgoed en de uitkomsten van de evaluaties bespreekt het UNESCO Werelderfgoedcomité tijdens de jaarlijkse vergadering.
9. Uitkomst kan zijn: inschrijving als Werelderfgoed, aanpassing (het dossier is net goed genoeg en moet worden aangepast) of afwijzing.

WERELDERFGOEDSTATUS

Om op de Werelderfgoedlijst te komen en de status Werelderfgoed te krijgen moet je aan de volgende punten voldoen. Deze punten worden dan ook in het nominatie-dossier en later in het managementplan uitvoerig beschreven.

UNIEK EN ONVERVANGBAAR

Het erfgoed is uniek en onvervangbaar in de wereld. Waarom het zo bijzonder is, wordt vastgelegd als de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoed. In het engels worden deze Outstanding Universale Value (OUV) genoemd.

CULTUREEL, NATUURLIJK OF COMBINATIE

Werelderfgoed kan natuurlijk, cultureel en een combinatie (hybride) van beiden zijn. In het Koninkrijk der Nederlanden is de Waddenzee een natuurlijk Werelderfgoed en het overige Werelderfgoed cultureel.

SELECTIECRITERIA

Om de uitzonderlijke universele waarde te bepalen worden 10 criteria gehanteerd. De 10 criteria zijn onderverdeeld in zes eisen voor cultureel Werelderfgoed en vier voor natuurlijk Werelderfgoed.
Het genomineerde erfgoed moet minimaal aan één van de criteria voldoen.
Voor een cultureel Werelderfgoed:

1. Creatief meesterwerk
2. Uiting van culturele waarden
3. Visualiseert een (verdwenen) beschaving
4. Voorbeeld van de menselijke geschiedenis
5. Traditionele nederzetting, land- of zeegebruik
6. Cultuurlandschappen

Voor een natuurlijk Werelderfgoed:

7. Ongeëvenaard natuurfenomeen of -gebied
8. Laat belangrijke fases in de geschiedenis van de aarde zien
9. Voorbeeld van ecologische/biologische processen
10. Belangrijk voor het behoud van biodiversiteit

Naast bovenstaande criteria zijn de bescherming, het management en de authenticiteit van het erfgoed en de integriteit van de beheerders belangrijke overwegingen. Zie pagina 4 van deze factsheet voor de volledige omschrijving van de criteria.

WERELDERFGOED IN GEVAAR

Wanneer een Werelderfgoed ernstig bedreigd wordt, waarbij mogelijk het Werelderfgoed zelfs (deels) verdwijnt, komt het op de lijst van Werelderfgoed-in-Gevaar. Het Werelderfgoed moet dan tijdens de jaarlijkse vergadering van het Werelderfgoedcomité verantwoording afleggen, hoe het Werelderfgoed beter beschermd gaat worden. Als ondanks de inspanningen de unieke waarden van het Werelderfgoed niet voldoende worden beschermd en er geen verbetering optreedt, wordt het van de Werelderfgoedlijst afgehaald. Dit is sinds het begin van de Werelderfgoedlijst in 1978 drie keer voorgekomen. Indien er wel verbetering optreedt en de unieke waarde voldoende beschermd kan worden, wordt het van de lijst Werelderfgoed-in-Gevaar afgehaald.

Dit is een uitgave van Stichting Werelderfgoed Nederland
in samenwerking met de Nederlandse Unesco Commissie. © 2022/01

WERELDERFGOEDSPELERS

ONS WERELDERFGOED

Ons Werelderfgoed (binnen het Koninkrijk der Nederlanden) is:

- Schokland en omgeving
- Molencomplex Kinderdijk-Elshout
- Ir. D.F. Woudagemaal
- Willemstad Curaçao
- Droogmakerij de Beemster
- Rietveld Schröderhuis
- Waddenzee
- Grachtengordel van Amsterdam
- Van Nellefabriek
- Hollandse Waterlinies
- Koloniën van Weldadigheid
- Neder-Germaanse Limes

STICHTING WERELDERFGOED NEDERLAND

Stichting Werelderfgoed Nederland ondersteunt ons belangrijkste en meest unieke erfgoed op wereldniveau en brengt het onder de aandacht van het grote publiek. Dat doet ze door:

- Ons Werelderfgoed te promoten
- Documentaires en lespakketten voor scholen te maken
- Samen te werken op het gebied van onderhoud en beheer
- Te stimuleren dat beheerders van Werelderfgoed kennis delen.

WERELDERFGOEDCOMITÉ

Het Werelderfgoedcomité (van 21 leden) komt jaarlijks samen tijdens de Werelderfgoedvergadering. Ze bespreken en evalueren tijdens deze vergadering het bestaande Werelderfgoed en de Werelderfgoednominaties. Tijdens de vergadering wordt dus nieuw erfgoed op de 'Werelderfgoedlijst' geplaatst, maar kan het ook zijn dat een Werelderfgoed op de lijst van 'Werelderfgoed-in-Gevaar' komt. Of zelfs van de 'Werelderfgoedlijst' wordt afgehaald.

NEDERLANDSE UNESCO COMMISSIE

De Nationale UNESCO Commissie vergroot de zichtbaarheid van UNESCO in Nederland en adviseert de Nederlandse regering over onder andere het Werelderfgoedbeleid.

RIJKSOVERHEID

De rijksoverheid is verantwoordelijk voor ons Werelderfgoed. Voor het culturele Werelderfgoed is dat de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor het natuurlijke Werelderfgoed (Waddenzee) de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

RIJKSDIENST VOOR CULTUREEL ERFGOED

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voert het Werelderfgoedbeleid uit.

ERFGOED EXPERTS (ICOMOS, IUCN EN ICCROM)

Erfgoed experts geven advies aan het UNESCO Werelderfgoedcomité over bestaand en toekomstig Werelderfgoed door middel van evaluaties, rapportages en onderzoek. Daarnaast geven ze trainingen en advies over erfgoed.

WERELDERFGOED BEN JE NIET ZOMAAR

Elk Werelderfgoed in het Koninkrijk der Nederlanden vertelt het verhaal over haar uitzonderlijke, universele waarde.

Het is niet alleen uniek en onvervangbaar in ons Koninkrijk, maar zelfs in de wereld.

Alleen UNESCO kan een gebied en/of gebouw benoemen tot Werelderfgoed.

Dit is een uitgave van Stichting Werelderfgoed Nederland
in samenwerking met de Nederlandse Unesco Commissie. © 2022/01

SELECTIECRITERIA WERELDERFGOED

Voor een cultureel Werelderfgoed:

1. Het erfgoed vertegenwoordigt een **meesterwerk** van het menselijk **creatief** vernuft;
2. Het erfgoed vertoont een belangrijke **uitwisseling van menselijke waarden** – gedurende een bepaalde periode of binnen een cultureel gebied in de wereld – voor ontwikkelingen in architectuur of technologie, monumentale kunsten, stadsontwerp of landschapsinrichting;
3. Het **erfgoed getuigt** van een unieke, of ten minste een exceptionele, culturele traditie of **beschaving die nog voortleeft of is verdwenen**;
4. Het erfgoed is een uitzonderlijk **voorbeeld** van een type gebouw, een architectonisch of technologisch geheel, of een landschap, dat (een) belangrijke fase(s) van de **menselijke geschiedenis** weergeeft;
5. Het erfgoed is een uitzonderlijk voorbeeld van een **traditionele** menselijke **nederzetting**, traditioneel **landgebruik of zeegebruik**, typerend voor een cultuur (of culturen) of een menselijke interactie met de omgeving, in het bijzonder wanneer het kwetsbaar is geworden als gevolg van onomkeerbare veranderingen;
6. Het erfgoed wordt direct of tastbaar **geassocieerd** met gebeurtenissen of levende tradities, met ideeën, met overtuigingen, met artistieke en literaire werken van uitzonderlijke universele betekenis. (Het Werelderfgoedcomité is van mening dat dit criterium bij voorkeur dient te worden gebruikt in combinatie met andere criteria);

Voor een natuurlijk Werelderfgoed:

7. Het erfgoed bevat **ongeëvenaarde natuurfenomenen of -gebieden** van uitzonderlijke natuurlijke schoonheid en esthetisch belang;
8. Het erfgoed bevat uitzonderlijke voorbeelden die **belangrijke fases in de geschiedenis van de aarde** weergeven, inclusief de getuigenis van het leven – zoals het fossielenarchief –, belangrijke voortgaande geologische processen in de ontwikkeling van landvormen, of belangrijke geomorfologische of fysisch-geografische elementen;
9. Het erfgoed bevat uitzonderlijke **voorbeelden** van belangrijke voortgaande **ecologische en biologische processen** in de evolutie en ontwikkeling van ecosystemen en habitats van planten en dieren, op het land, in zoet water, aan de kust en in de zee;
10. Het erfgoed bevat de **belangrijkste** en meest waardevolle natuurlijke leefgebieden voor het ter plekke **behouden van biodiversiteit**, waaronder gebieden met bedreigde soorten die van uitzonderlijke universele waarde zijn vanuit het gezichtspunt van wetenschap of natuurbehoud.

Dit is een uitgave van Stichting Werelderfgoed Nederland
in samenwerking met de Nederlandse Unesco Commissie. © 2022/01